války; postup, dle něhož jest si počínati při vyřizování příslušných žádostí, upraven jest ve zmíněném paragrafu cit. nař. Okresní úřady mají podané žádosti s vlastním dobrozdáním postoupiti příslušnému okresnímu doplňovacímu velitelství. Za účelem podání tohoto dobrozdání mají tudíž okresní úřady všechny rozhodné okolnosti zevrubně vyšetřiti a zejména vždy vyslechnouti též příslušnou domovskou obec žadatelovu. Bylo-li žádosti této vyhověno, jest tím zároveň konstatováno, že branná povinnost dotyčné osoby ve smyslu čl. 4 stát. zákl. zák. ze dne 21. prosince 1867 č. 142 ř. z. o všeobecných právech státních občanů nemá vůbec v zápětí obmezení volného vystěhování se z říše. Dle výnosu min. zem. obr. ze dne 29. března 1873 č. 4674 platí uvedený výnos ze dne 14. října 1872 č. 10.231 obdobně i o propouštění příslušníků zeměbrany. K tomu cíli poukazuje ministerstvo vždy od případu k případu zeměbranecké úřady, aby certifikát o propuštění ze zeměbrany doručovaly dotyčným zeměbrancům vždy prostřednictvím politického úřadu okresního, aby tento vzhledem k tomu mohl jim vydati osvědčení, že jich vystěhování žádná překážka v cestě nestojí.

O nedovoleném vzdálení se z říše jednají §§ 24 a 25, 31—38 patentu o stěhování. Ustanovení tato nebyla sice posud výslovně zrušena, pozbyla však patrně vzhledem k nynějšímu stavu zákonodárství platnosti, jelikož pobyt v cizině jedině z toho důvodu, že doba, na kterou cestovní průvodní list byl vystaven, prošla, sám o sobě nyní trestným není. S tím souhlasí též prohlášení ministerstva zem. zál. a min. vn. ze dne 30. července 1873 č. 10.388, dle něhož oprávnění k pobytu v cizině všeobecně odňato býti nemůže. (Srv. »Z. f. V.« roč. VII. str. 115).

Jaký vliv má na vystěhování povinnost domobranecká, o tom srv. čl. Domobrana. Neoprávněné vystěhování se ve smyslu zákona branného má v zápětí občanské právní následky deserce, o čemž srv. čl. Deserce (sběhnutí). O nedovoleném svádění k vystěhování a provozování obchodů vystěhovaleckých viz čl. Podniky cestovní.

Vysvědčení.

I. Pojem.

V nejširším slova smyslu lze říci, že vysvědčení jest sdělení třetích osob o vlastním jejich pozorování, kterýmžto sdělením mají býti jednotlivé okolnosti nebo skutečnosti potvrzeny nebo zjištěny. V tomto smyslu asi byl pojem »svědků« (ve čl. Svědci [v řízení civilním, v řízení důchodkovém a v řízení trestním]) vyměřen. Vysvědčení v užším slova smyslu jsou listiny, jež vyhotoveny jsou veřejnými úřady nebo zřízenci nebo osobami soukromými k tomu účelu, by se určitý skutkový poměr tou měrou potvrdil a vykázal, aby byl jiným osobám informací a vodítkem. V tomto smyslu vyhotovují se listiny nejrůznějších druhů a mají povahu vysvědčení, jako ku př. překlady přísežných tlumočníků, protesty směnečné, notářské ověření, výtahy z pozemkových knih, výtahy z rejstříku obchodního, živnostenského a společenstevního, závěrečné lístky přísežných dohodců, listy o váze atd.

Vysvědčení v nejužším slova smyslu vyhotovují se o určitých okolnostech pro určité osoby, jimž mají býti jakýmsi výkazem vůči úřadům nebo třetím osobám o tom, co se jimi potvrzuje. Nejdůležitějším momentem, který svědčí podstatě vysvědčení, jest věrohodnost a protož požívají vysvědčení veřejných úřadů a orgánů největší věrohodnosti, jelikož jsou listi-

nami veřejnými, kterýchž zpravidla v záležitostech soudních i mimosoudních nelze ani v odpor bráti. Okolnosti, které se vysvědčením potvrzují, jsou přerozmanity a proto nelze vyčerpati rozličné druhy vysvědčení, nýbrž příkladno jen uvésti. Nejdůležitější kategorie vysvědčení jsou asi tyto: služební, školní studijní vysvědčení, vysvědčení chudoby (nemajetnosti), mravnosti, vysvědčení o životě, vysvědčení lékařská, úřední, očkovací a j. v. Protivu ku vysvědčením vydávaným veřejnými úřady nebo korporacemi jsou vysvědčení soukromá, kteráž vyhotovují osoby soukromé na potvrzenou jistých poměrů — pravidelně ze smluv námezdních a služebních (srov. zvláštní články).

II. Právo poplatkové.

1. Předkem platí zásada, že pro výměru poplatků není rozhodnou okolnost, zda vysvědčení bylo vystaveno dvěmi nebo více osobami; jestliže se však jedno vysvědčení vyhotovuje pro více osob, musí se zapraviti kolkový poplatek za každou z těchto osob.

2. Co se týče otázky, kdo poplatek za vysvědčení dáti jest povinen, poznamenati dlužno předkem ve příčině vysvědčení úředních, že berní povinnost tu výhradně postihuje osobu za vysvědčení žádající. Povinnosti poplatkové jsou však podrobena jen ona vysvědčení úřední, pokud se týká, ona vysvědčení úřadů veřejných, kteráž vystavují se jako úřední vyhotovení k zakročení třetích osob pro stvrzení skutkových okolností neb osobních vlastností; nenáležejí sem tedy (pokud jde o poplatkovou povinnost) ona opatření, o něž se žádá úřad nebo orgán veřejný mocí svého úřadu (srv. poznámku 1. k saz. pol. 116).

3. Pokud jde o kolkovou povinnost vysvědčení soukromých, platí v právu poplatkovém zásada, že za poplatek váznou obě strany (§ 71 popl. z.), tedy i vyhotovitel i příjemce jeho; § 64 ad 3 popl. z. stanoví však, že kolkový poplatek za vysvědčení povinen jest zapraviti jen ten, pro koho nebo v jehož záležitostech vyhotoveno bylo. I při soukromých vysvědčeních jest tedy rovněž tak, jako při vysvědčeních úředních povinen zaplatiti poplatek kolkový příjemce resp. ten, pro něhož vysvědčení vystaveno bylo, jenže tu vyhotovitel vysvědčení spolu s příjemcem jeho eráru poplatkovému za poplatek rukou nerozdílnou ručí.

4. Co se týče výše povinnosti kolkové, podléhají vysvědčení vyhotovovaná státními úřady neb orgány kolku 1 zl., veškerá ostatní vysvědčení, tedy zejména i vysvědčení soukromá kolku 50 kr. Vysvědčení pro čeleď, tovaryše, učně, dělníky a vůbec pro osoby, které žijí z výdělku nestoupajícího nad obyčejnou denní mzdu, o jich službách, chování, o jich osobních vlastnostech a poměrech, dále vysvědčení školní a studijní, vyjímaje vysvědčení škol národních (školní zprávy) a absolutoria podléhají kolku 15 kr.

Jestliže vysvědčení osobami soukromými vydaná a dle předpisu pol. saz. 116 lit. *a)*, *bb)* zákona ze dne 13. prosince 1862 kolkem 50 kr. z každého archu opatřená dodatečně zeměpanskými orgány neb úřady potvrzena jsou, nelze sice toto potvrzení považovati za samostatné vysvědčení, avšak poplatek 50 kr. z prvního archu zapravený dlužno doplniti na obnos 1 zl. připadající dle pol. saz. 116 lit. *a)*, *aa)* zákona ze dne 13. prosince 1862, kdežto jmenovaná vysvědčení pro čeleď, tovaryše, učně, nádenníky a vůbec pro osoby, které žijí z výdělku nepřevyšujícího obyčejnou mzdu denní, podléhají i tu jen kolku 15 kr. z každého archu.

5. Některé kategorie vysvědčení jsou bezpodmínečně, jiné opět podmínečně od poplatku osvobozeny; příkladmo uvésti lze asi tato hlavní osvobození:

a) Bezpodmínečně od poplatku osvobozena jsou: vysvědčení nemajetnosti, vysvědčení očkovací, vysvědčení k nabytí nějakého chudinského obročí nebo za účelem bezplatného přijetí do nějakého dobročinného ústavu, vysvědčení o službách a o chování zapisovaná do knížek služebních a pracovních (srv. pol. saz. 117 *a*, *b*, *e*, *g*, *h*, *i*, *k*, *l*, *p*, *q*, *r*, *z*). Zvláštními zákony a výnosy ministerstva financí bylo pro jisté kategorie vysvědčení vysloveno bezpodmínečné osvobození od povinnosti kolkové.

b) Podmínečně osvobozena jsou od poplatků jmenovitě ona vysvědčení, jež určitý veřejný orgán neb úřad žádá k úřední potřebě z ohledů zdravotních, pro potřebu tuto, dále vysvědčení o žití za účelem vybrání úroků z úpisů státních a dlužních; výtahy z matriky, jichž potřebí jest cestou diplomatickou pro cizozemské úřady, pokud se jich v cizozemsku užívá, dále veškerá vysvědčení v cizozemsku vystavená, pokud se jich úředně nepoužívá (srv. pol. saz. 117 *c*, *d*, *f*, *m*, *n*, *o*, *s*, *t*, *u*, *v* popl. z.).

Vysvědčení chudoby.

Vysvědčení chudoby jsou úřední stvrzení o nemajetnosti jisté osoby, jež se za tím účelem vystavují, by jimi byl prokázán nárok oné osoby na podporu z veřejných prostředků nebo z prostředků soukromých. Rozeznávají se pak:

a) vysvědčení nemajetnosti, t. j. takové průkazy, které nestvrzují úplné chudoby, nýbrž jen nepatrné příjmy a tudíž nemají základu v zásadě vlastního nároku na zaopatření chudinské. Vysvědčení tato stačí však k dosažení práva chudých ve sporu (viz čl. »Právo chudých«);

b) vysvědčení chudoby v užším slova smyslu spočívají na zásadě zaopatření chudinského s podmínkou, že ti, kdož za vydání jich žádají, jsou úplně bez výdělku. Vydávati vysvědčení chudoby ve všech případech jest záležitostí obcí, jakož vůbec chudinství celé (viz čl. »Zákonodárství chudinské«).

Žádosti za vydání vysvědčení chudoby podány buďtež místní obci, při čemž platí zásadně, že se musí nezbytně naznačiti účel, k jakému se vydávají (nař. doln. rak. vlády ze dne 11. února 1836 č. 7198). Státní právo dozoru k obcím činí vidování těchto vysvědčení chudoby žádoucím se strany okresních hejtmanství. Orgánové, jež povoláni jsou vydávati vysvědčení chudoby, musí počínati si s největší svědomitostí a přísností, jakož nařízeno jest v různých speciálních předpisech, posledně pak min. výnosem ze dne 6. května 1880 č. 6859. Co se týče vyhotovení vysvědčení chudoby byly sproštěny úřady politické vidovati ona vysvědčení, kteráž odůvodňují platební povinnost zemského fondu nebo nějaké pokladny, jež jest pod ochranou výboru zemského, a to výslovným nařízením zem. pres. pro Bukovinu ze dne 20. července 1869 č. 18 z. z. str. 87. Nařízení, že obce místo okresních hejtmanství vidovati mají vysvědčení chudoby, která zavazují zemský fond nebo pokladnu jsoucí pod ochranou výboru zemského, obsahuje též výnos místodrž. pro Dalmácii ze dne 30. září 1869 č. 22 z. z. (str. 48). Nařízení týkající se příslušnosti k vydávání vysvědčení chudoby za účelem dosažení práva chudých v řízení soudním obsahuje výnos stát. min. ze dne 25. listopadu 1866 č. 6863, vyhl. místodrž. doln. rak. ze dne 21. prosince 1866. O vydávání vysvědčení chudoby za účelem zdůvodnění práva chudých